

บัณฑิตศึกษาระดับปริญญาเอก

[ข่าวนี้](#) บอกเราว่า มีผู้เรียนในสาขาวิทยาศาสตร์น้อยเกินไป แต่เมื่ออ่านรายละเอียดแล้ว พบว่าเป็นข่าวที่ไม่แม่นยำอย่างยิ่ง และในความเห็นของผม เป็นการให้ความเห็นผิดๆ ต่อสาธารณชน แต่ข่าวนี้มีส่วนน่าสนใจตรงนำเราไปสู่บทความในวารสาร Nature เรื่อง [Education : The PhD Factory](#) ที่น่าอ่านมาก

บทความใน Nature นี้ เป็นการนำเสนอสถานภาพของบัณฑิตศึกษาระดับปริญญาเอกของโลก เปรียบเทียบระหว่างประเทศ

เริ่มด้วยประเทศญี่ปุ่น ที่มีปัญหามาก รัฐบาลมีนโยบายและแผนเพิ่มจำนวนผู้จบปริญญาเอก และ postdoc แต่เมื่อจบแล้วคนเหล่านี้ไม่มีงานทำ รัฐบาลถึงกับต้องจ่ายเงินให้บริษัทจ้างคนเหล่านี้ไปทำงาน แต่บริษัทก็บอกว่า ไม่รู้จะจ้างไปทำไม เพราะความรู้ความสามารถไม่ตรงความต้องการ ผมไม่นึกเลยว่าจะได้ยินเรื่องแบบนี้จากประเทศญี่ปุ่น ที่ผมนับถือว่ามีคุณภาพรอบคอบสูง

ถัดมาคือจีน ที่เวลานี้ผลิตบัณฑิต ป. เอกสูงที่สุดในโลก คือปีละ ๕ หมื่นคน แต่มีปัญหาคุณภาพ และเขามีวิธีแก้ปัญหาลายอย่าง

สหรัฐอเมริกา ผลิต ป. เอกได้มากเป็นที่ ๒ รองจากจีน มีความท้าทายเรื่อง การผลิตให้ตรงความต้องการ ข้อมูลในบทความเกี่ยวกับเงินเดือน น้อยกว่าที่ผมคิดมาก และบัณฑิตในสาขาวิทยาศาสตร์ตกงานอย่างน่าตกใจ ในขณะที่คนจบ ป. เอกสาขาสังคมศาสตร์หางานง่ายกว่ามาก เป็นความจริงที่ผมแปลกใจ

เยอรมนี ดูจะเป็นประเทศที่มีความสำเร็จสูงที่สุด โดยที่ในอดีตมีปัญหาผลิตมากเกินไป การเรียน ป. เอกในเยอรมันมีลักษณะพิเศษ ๒ อย่าง (๑) ไม่ถือเป็น นศ. แต่ถือเป็นทีมวิจัย (๒) ไม่เน้นผลิตไปทำงานวิชาการเท่านั้น แต่เน้นผลิตไปทำงานในภาคการผลิตด้วย เขาบอกว่า เพียงร้อยละ ๖ ของคนจบ ป. เอกสายวิทย์ ไปทำงานในภาควิชาการ คำอธิบายคือ เงินเดือนต่ำ และก้าวหน้าช้า

อีก ๓ ประเทศที่เขาเอ่ยถึงคือ โปแลนด์ อียิปต์ และอินเดีย

สรุปได้ว่า ประเด็นสำคัญของการศึกษาระดับปริญญาเอกก็คือ ทำอย่างไรให้มันเป็นส่วนหนึ่งของระบบ การพัฒนาประเทศ ให้มันสอดคล้องกับงาน และความต้องการคนของภาคส่วนต่างๆ ของประเทศ ในประเด็นนี้ ตรงกับข่าวในเดอะเนชั่น ที่รองเลขาธิการ กกอ. บอกว่า สกอ. ไม่มีตัวเลขทำนายความต้องการของประเทศ แต่ผมคิดว่า สกอ. น่าจะมีตัวเลขจำนวนการผลิตในสาขาต่างๆ มาบอกสังคม และตามข่าว ที่บอกว่า ประเทศไทยขาดแคลนคนจบ ป. เอกด้านการศึกษา นั้น ผมคิดว่าไม่จริง ผมคิดว่าเราผลิต ป. เอกด้านการศึกษาแบบเพื่อจำนวน แต่หย่อนคุณภาพอย่างน่าตกใจ

ผมคิดว่า ประเทศไทยต้องดำเนินการวางแผนการผลิต ป. เอกของตนเอง เชื่อมโยงกับแผนการส่งคน ไปเรียนต่อต่างประเทศ เราไม่ควรมองว่า หากจะให้ได้บัณฑิต ป. เอกที่มีคุณภาพ ต้องส่งไปเรียนต่างประเทศ เท่านั้น

และในขณะเดียวกัน ต้องหาทางป้องกัน การผลิต ป. เอก แบบคุณภาพต่ำ

วิจารณ์ พานิช

๓๐ ก.ค. ๕๖

คัดลอกจาก <http://www.gotoknow.org/posts/544529>